

Innehåll

Specialistordning för sjukgymnaster	3
Ergonomi	10
Gerontologi och geriatrik	12
Hjärt- och kärlsjukdomar	14
Idrottsmedicin	16
Intensivvård	18
Lungmedicin	20
Neurologi	22
Obstetrik, gynekologi och urologi	24
Ortopedisk manuell terapi	26
Onkologi	28
Ortopedi	30
Pediatrik	32
Reumatologi	34
Smärta och smärtbehandling	36
Psykiatri och psykosomatik	38

Tryck: Nordisk Bokindustri, Farsta 2000 ISBN 91-972710-8-X Reviderad 080212

Specialistordning för sjukgymnaster

Bakgrund

Svensk sjukvård står inför stora utmaningar, dels att kunna möta samhällets krav på en god och säker vård dels att vara så attraktiv att tillräcklig och kompetent personal kan rekryteras. Med de medicinska landvinningarna och med den ålderspyramid vi har i Sverige ställs stora krav på en aktiv rehabilitering.

Sjukgymnasterna har en självklar plats inom det medicinska teamet, inte minst beträffande rehabilitering. Den snabba medicinska utvecklingen kräver spetskunskap inom en rad områden. Socialstyrelsen framhåller detta i författningen "Kompetenskrav för anställning som sjukgymnast", SOSFS 1998:14, genom att fastslå att vissa patienter behöver sjukgymnastiska insatser som förutsätter att den legitimerade sjukgymnasten har en områdesspecifik kompetens.

Sjukgymnast yrket genomgår en stark och positiv utveckling. Det utmärkes även stor självständighet i vården. Kunskapsläget och den snabba utvecklingen åstadkommer en nödvändighet att fördjupa sig inom specifika områden. Det är inte längre möjligt för den enskilda sjukgymnasten att besitta djupgående kunskaper inom alla områden av sjukgymnastik.

En specialiserad sjukgymnast skall ha förutsättningar för att effektivisera sjukgymnastisk verksamhet och sjukgymnastiska behandlingsinsatser samt bidra till ökad kvalitet i verksamheten, vilket är nödvändigt i vår resursknappa tid. Specialistkompetens för sjukgymnaster fokuserar på den kliniska kunskapen.

Specialistkompetens för sjukgymnaster finns i flera av västvärldens länder, till exempel i USA, Australien, Kanada, England och Norge. Svensk sjukgymnastik har alltid ansetts hålla en hög nivå. Den sjukgymnastiska forskningen är både vad gäller kvalitet och kvantitet i nivå med de länder, som leder utvecklingen, dvs. USA och Australien.

Utveckling av specialistkompetens

För att möta ökade krav på en god och säker vård som ställs av samhälle och medborgare, har LSR under senare år arbetat med att utveckla en specialistordning. Ett första steg var att på sjuttioalet inrätta "Behörighet att ange speciell inriktning". De speciella inriktningarna då var den sjukgymnastiska indelningen i andning- och cirkulation, centralt och perifert nervsystem, habilitering, psykiatri och rörelse- och stödjeorganen. LSR utfärdade denna behörighet fram till kongressen 1993, då den avskaffades för att ersättas även specialistordning.

Utveckling och utformning av specialistordningen samt handläggning av ansökningar om specialistkompetens sker i ett specialistråd, som består av sex ledamöter valda av förbundsstyrelsen, samt en handläggande tjänsteman. Beslut fattas av LSRs Vetenskapliga råd.

Socialstyrelsen fastställde 1998-12-07 Allmänna råd om kompetenskrav för anställning som sjukgymnast, SOSFS 1998:14. Socialstyrelsen slår fast att "Vissa

patienter behöver sjukgymnastiska insatser som förutsätter att den legitimerade sjukgymnasten har områdesspecifik kompetens. För att tillgodose dessa patienters behov bör det finnas sjukgymnaster med specialisering, dvs. adekvat vidareutbildningen och klinisk yrkeserfarenhet från det aktuella verksamhetsområdet. Följande patientgrupper avses:

- barn och ungdomar med funktionshinder eller sjukdom
- äldre personer med fysiska eller psykiska funktionshinder, och
- patienter med psykisk ohälsa eller psykosomatiska problem.

Detsamma gäller beträffande sjukgymnastiska insatser till patienter i alla åldrar och med funktionsstörningar till följd av komplicerade sjukdomar och/eller skador i

- rörelsesystemet
- nervsystemet, och
- andningsorganen eller cirkulationssystemet. "

Specialistom råden

Riktlinjer vid utarbetande av specialistområden har varit att få dem internationellt och nationellt förståeliga och igenkännbara ur olika perspektiv: patientens, arbetsgivarens, vårdteamets, politikernas, beslutsfattarens, huvudmännens etc.

LSRs Vetenskapliga Råd fastställde 16 specialistområden i december 1995. Valet av områden styrdes av att de alla kräver specifika kunskaper utöver den generalistkunskap som grundutbildningen ger.

Specialistområdena är följande:

Specialistkompetens i sjukgymnastik inom -

Ergonomi

- Gerontologi och geriatrik
- Hjärt- och kärlsjukdomar
- Idrottsmedicin
- Intensivvård
- Lungmedicin
- Neurologi
- Obstetrik, gynekologi och urologi
- Onkologi
- Ortopedi
- Ortopedisk manuell terapi/medicin
- Pediatrik
- Psykiatri och psykosomatik
- Reumatologi
- Smärta och smärtbehandling
- Veterinärmedicin

Veterinärmedicin är ett nytt verksamhetsfält för sjukgymnaster, som håller på att utvecklas i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet. En specialistordning kommer att utvecklas senare inom detta område.

Specialistutbildningen Syfte

Specialistutbildningen syftar till

- att systematiskt utveckla den kliniska kompetensen i sjukgymnastisk yrkesutövning
- att integrera praktisk och teoretisk kunskap.

Krav och innehåll

Förkunskapskrav

För att påbörja specialistutbildning krävs

- sjukgymnastexamen 120 poäng, alternativt sjukgymnastutbildning om 80 eller 100 poäng plus påbyggnadsutbildning 20 poäng eller motsvarande,
- legitimation som sjukgymnast,
- två års yrkeserfarenhet, omfattande minst 75 procents tjänstgöring, som sjukgymnast efter legitimation,
- en pågående tjänstgöring inom område av relevans för specialiseringen, så att nya kunskaper kan tillämpas under utbildningen.

A. Teoretisk utbildning

- Magisterexamen eller högre examen (lic.- eller doktorsexamen) med fördjupningsarbete inom specialiteten,
- föredrag med anknytning till specialistområdet, vid vetenskapligt symposium eller konferens med krav på insänt abstrakt, alternativt publikation inom specialistområdet helst i refereebedomd tidskrift,
- deltagande i kurser, workshops, seminarier, konferenser etc., som har relevans för specialiteten.

B. Klinisk utbildning

- Minst tre års klinisk verksamhet inom specialistområdet eller nära anknuten område, omfattande minst 75 procents tjänstgöring, med tillgång till handledning.

Anmälan

Anmälan om att påbörja specialistutbildning ställs till Specialistrådet, som skall godkänna handledaren.

Ansökan kan göras direkt, om sökanden redan uppfyller fordringarna. Se nedan under rubrikerna ansökan respektive övergångsbestämmelser.

Handledning

Ansvar för handledning

- Handledare för projektarbete under magisterutbildningen tillhandahålls av högskolan.
- Erforderlig handledning för den kliniska utbildningen är en del av det allmänna arbetsgivaransvaret och ledningsansvaret för ansvarig verksamhetschef.

Sjukgymnast som önskar genomföra specialistutbildning skall således i första hand vända sig till sin arbetsledare (arbetsplats) för att finna lämplig handledare. Möjlighet skall finnas att ha mer än en handledare. Kravet är dock att en av dessa är sjukgymnast och uppfyller kravet på handledarkompetens.Handledning av specialistutbildningens kliniska del kan bedrivas individuellt eller i grupp.

Handledaren

Handledaren bör ha specialistkompetens inom relevant område. Handledaren skall ha dokumenterat goda kliniska kunskaper och meriter samt den pedagogiska färdighet som krävs för att bli en bra handledare. Handledaren skall vara verksam inom specialistområdet eller ha tjänstgjort inom området under de senaste åren. Handledaren skall ha godkänts av Specialistrådet

Mål

Tjänstgöring under handledning syftar till att utveckla den kliniska kompetens och färdighet som krävs för specialistkompetens samt att integrera teoretiska kunskaper i klinisk yrkesutövning.

Handledarens uppgift

Handledarens uppgift är

- att tillsammans med sjukgymnasten lägga upp en individuell studieplan utifrån målbeskrivningen,
- att stödja sjukgymnasten i dennes kompetensutveckling så att sjukgymnasten tillägnar sig de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som anges i målbeskrivningen,
- att regelbundet handleda sjukgymnasten under specialistutbildningen,
- att fungera som mentor.

Handledarens uppgift är främst att stödja sjukgymnasten i hans/hennes kompetensutveckling samt att se till att de olika momenten i målbeskrivningen uppfylls. Uppdraget innehåller flera komponenter; övergripande planering av utbildningen samt personlig handledning med träning av kliniska färdigheter och kliniskt resonemang, där samtal om yrkesrollen och reflektion är viktiga delar. Värderingar och etik har en självskriven plats i dessa samtal. Handledarens uppgift är att fortlöpande kontrollera och stämma av att målen i målbeskrivningen uppfylls.

Individuell utbildningsplan

Ett handledningsuppdrag och en handledningsrelation skall börja med en utförlig diskussion mellan handledaren och den handledde. Därvid måste man utforma dels en individuell tjänstgörings- och utbildningsplan, dels en överenskommelse om hur handledningen skall läggas upp. Utbildningsplanen utformas så att målbeskrivningens krav uppfylls och att lämplig randutbildning läggs in. Överenskommelsen skall tecknas ned i ett utbildningskontrakt.

Kostnader och finansiering

Verksamhetschefen, som har det övergripande ansvaret för kompetensutveckling,

har att avgöra om såväl handledning som specialistutbildning kan göras i tjänsten och om arbetsgivaren står för eventuella kostnader. Handledningen rekommenderas dock ske inom ramen för den handleddes och handledarens ordinarie arbetstid.

Examination

För att uppfylla de teoretiska kraven för specialistkompetens krävs godkänd magisterexamen eller högre examen (lic. eller doktorsexamen) samt intyg/examination från genomgångna kurser och seminarier samt abstracts beträffande publikationer.

Verksamhetschefen, eller motsvarande, och handledaren utfärdar ett intyg som visar att den sökande har tillägnat sig de kunskaper, färdighet och förhållningssätt, som anges i fastställd målbeskrivning för den sökta specialiteten.

Ansökan om erhållande av specialistkompetens

Ansökan om specialistkompetens ställs till LSR, Specialistrådet. Sökande skall ha en pågående tjänstgöring inom område av relevans för specialiseringen. Anvisningar för ansökan kan beställas från LSRs kansli. Ansökan skall vara Specialistrådet tillhanda senast två veckor före rådets möten för att kunna behandlas. Sökande skall vara medlem i LSR.

Övergångsbestämmelser

När specialistordningen trädde i kraft fanns det redan en del sjukgymnaster som uppfyller samtliga eller en del av kraven på specialistkompetens. Övergångsbestämmelser har därför skapats och tillämpas under de första åren.

Övergångsbestämmelser beträffande klinisk utbildning tillämpas fram till och med 31 december år 2002. Varje sökande bedöms individuellt beträffande den kliniska erfarenheten och upprätthållande av kliniska kunskaper.

Från och med 1 januari 2003 tillämpas den av kongressen beslutade bestämmelsen om tre års klinisk verksamhet inom specialistområdet eller nära anknutet område, omfattande minst 75% tjänstgöring, med tillgång till handledning. Minst ett år inom specialistområdet skall göras efter magisterexamen.

Målbeskrivningar

Målbeskrivningarna skall tjäna som vägledning för de sjukgymnaster som avser att specialisera sig inom ett ämnesområde. De utgör grunden för att utforma en individuell utbildningsplan samt examination. Den är också en vägledning för berörda chefer och arbetsledare i deras arbete med att organisera specialistutbildning för sina medarbetare.

Målbeskrivningarna består även gemensam del omfattande bakgrund, utvecklingsarbete, krav, handledning, examination samt övergripande kompetensmål, lika för alla inriktningar. Till detta fogas målbeskrivningar med specifika kompetensmål för respektive inriktning.

Övergripande kompetensmål.

Specialistutbildningen skall leda fram till fördjupad klinisk kompetens inom specialområdet. Med klinisk kompetens menas kunskaper och färdigheter i sjukgymnastik inom specialistområdet, förmåga till kliniskt resonemang, reflektion och beslutsfattande. Därtill krävs kunskaper om organisation, verksamhetsplanering, utveckling och forskning.

Nya behandlingsmetoder, organisationsförändringar och förändringar inom och utom hälso- och sjukvården ställer krav på flexibilitet och kvalitetstänkande. Arbetet kräver en god insikt i den problematik som kan vara aktuell för den enskilde patienten eller grupper av patienter.

Den specialistkompetenta sjukgymnasten skall verka som kunskapsbärare, kunskapsförmedlare och kunskapsutvecklare samt ha ett etiskt förhållningssätt.

I. Kunskapsbärare - Fördjupade kunskaper, färdigheter och förhållningssätt.

Specialistkompetensen grundar sig på ämnet sjukgymnastik samt beteendevetenskapliga, medicinska, naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga kunskaper.

Sjukgymnast med specialistkompetens skall

- självständigt och kvalificerat kunna bedöma, behandla och utvärdera rörelse och funktion på organ-, individ - och samhällsnivå och medverka i patientutredningen,
- delta aktivt i utvecklingen inom sitt specialistområde samt ha en fördjupad kunskap om kvalitetsutveckling,
- ha fördjupade kunskaper i primär-, sekundär- och tertiär- prevention på individ-, grupp- och samhällsnivå,
- ha fördjupade kunskaper i ett tvärvetenskapligt perspektiv om människan, hennes kropp, rörelse och kommunikationsförmåga,
- ha fördjupade kunskaper om motorisk kontroll och inlärning,
- ha självkännedom och förmåga till inlevelse,
- ha kunskaper om övergripande sjukvårdspolitiska mål, prioriteringar, hälsoekonomi och administration,
- ha kunskaper i etiska frågeställningar,
- ha kunskaper om specifika hjälpmedel och ortoser inom verksamhetsområdet,
- ha kunskaper i att bedöma rehabiliteringsbehov- och nivå,
- kunna välja valida och reliabla metoder vid undersökning och behandling.

II. Kunskapsförmedlare - Information, undervisning och handledning

Sjukgymnast med specialistkompetens skall kunna

- informera, handleda och undervisa patienten och dennes närstående samt andra personalgrupper om egenvård och copingstrategier/anpassning till nya livsbetingelser,
- undervisa och handleda kollegor, medarbetare, studerande och blivande specialister.

- aktivt deltaga i konferenser
- ha erkänt god social och pedagogisk kompetens.

III. Kunskapsutvecklare - Utveckling och forskning

Sjukgymnast med specialistkompetens skall såväl följa, utnyttja och medverka i forsknings- och utvecklingsarbete som initiera och leda utvecklingsarbete.

Sjukgymnast med specialistkompetens skall

- ha en vetenskaplig skolning som grund för utvecklingsarbete inom sjukgymnastik,
- verka för kunskapsutveckling inom kompetensområdet,
- initiera och bedriva utvecklings- och förändringsarbete samt verka för erfarenhets- och kunskapsutbyte nationellt och internationellt,
- vara konsultativt stöd för andra sjukgymnaster och övriga vårdgivande och utredande enheter i patientens vårdkedja
- arbeta för samverkan med högskola och universitet,
- aktivt verka för utvärdering av behandlingseffekter,
- leda och aktivt deltaga i arbetet med kvalitetsutveckling, t ex utveckla vårdprogram.

Randutbildning

Randutbildning föreslås inom de olika specialiteterna för att ge ökade kunskaper och färdigheter i näraliggande områden samt för att öka förståelsen för andra specialiteters verksamhet och tänkande och därmed skapa förutsättningar för ett väl fungerande samarbete. Här avses t. ex. deltagande i kurser, seminarier, auskultation.

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Referenser

Broberg Catharina. Sjukgymnastik och klassifikation. Legitimerade sjukgymnasters Riksförbund. Rapport 1997

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund. Definition av sjukgymnastik, 1997

Socialstyrelsen. Kompetensbeskrivningar för sjukgymnaster. SoS-rapport 1999:1

Tyni-Lenne Raija. Fysioterapiens kunskapsområde. I: Vetenskaplig utveckling av sjukgymnastik. Internordiskt symposium. FoU-rapport nr 1, Vårdhögskolan i Göteborg, 1988

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

ERGONOMI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom ergonomi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnast med specialistkompetens inom ergonomi är sakkunnig inom ämnesområdet ergonomi med tonvikt på samspel mellan fysisk och psykisk belastning i arbetslivet i förhållande till människans tolerans på individ-, grupp-, organisations- och samhällsnivå.

Specialistkompetent sjukgymnast inom ergonomi återfinns främst inom företagshälsovård och på yrkesmedicinska kliniker och som enskilda företagare/konsulter.

Arbetsområden är bland annat:

- arbetsmiljösamordning i företag och organisationer,
- produktions- och arbetsprocesser, utveckling av layout, funktion och form,
- utredningar vid myndigheter och olika organisationer.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnast med specialistkompetens samverkar med andra yrkeskategorier i arbetsmiljöfrågor, ergonomi, arbetsorganisation, friskvård samt inom forskning. Sjukgymnast med specialitet inom ergonomi skall arbeta tvärvetenskapligt med särskilt tonvikt på människan i samspel med produktionen.

Samarbete sker med arbetsgivare, arbetstagare, försäkringskassa, försäkrings-systemets parter, arbetsmarknadsorgan, yrkesmedicinsk klinik, fackliga organisationer, socialförvaltning, branschorganisation, arkitekter, designers, tillverkare och produktionstekniker samt statliga myndigheter, departement och övriga vårdgivare.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på analys av människans villkor i arbetslivet.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupad kunskap och erfarenhet i fråga om

- arbetsrelaterad funktionsbedömning,
- psykosociala faktorerens betydelse i arbetslivet,
- behandling av funktionsnedsättning på organ- individ och samhällsnivå.

B Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- Genomföra analys av arbetsplats och arbetsteknik,
- kartlägga arbetsprocess,
- genomföra process- och förändringsarbete,
- genomföra åtgärdsprogram samt utvärdera på individ, -grupp- och organisationsnivå,
- bedriva och samordna företags- och individanpassad yrkesinriktad rehabilitering,
- handleda och/eller genomföra friskvårdsinsatser- och projekt,
- utbilda och handleda olika målgrupper.

C. Specialisten skall ha kunskap och erfarenhet i fråga om följande områden

- ekonomiska konsekvenser av föreslagna eller uteblivna åtgärder inom arbetsmiljö och yrkesinriktad rehabilitering,
- organisationsarbete,
- arbete med utveckling, planering och projektering av olika produkter och system ur ett ergonomiskt perspektiv,
- lagar och förordningar som styr arbetsliv och miljö, rehabilitering och försäkringssystem.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

GERONTOLOGI OCH GERIATRIK

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom gerontologi/geriatrik. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdena gerontologi/geriatrik arbetar med äldre i förebyggande, funktionsbevarande och funktionsförbättrande syfte. Arbetsfältet kännetecknas av stor komplexitet då äldre patienter kan ha problem av såväl neurologisk som muskuloskeletal, cirkulatorisk, mental eller psykosocial art. Komplexiteten förutsätter teamwork. Specialisten återfinns inom såväl slutenvård som öppna vårdformer såsom dagrehabilitering, hemrehabilitering och vid mottagning i öppen vård. Med öppen vård jämföras vård i särskilda boendeformer.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdena gerontologi/geriatrik samarbetar med kollegor och andra yrkeskategorier inom en mångfald medicinska specialiteter. Samverkan förekommer med vårdgivande enheter, som följer patienten i vårdkedjan; arbetsterapeuter, läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, kuratorer, logopedier, neuropsykologer, psykologer, ortopedingenjörer, hjälpmedelskonsulenter, biståndsbedömare, hemtjänstpersonal och närstående. Samarbete förekommer också med verksamheter och yrkesgrupper utanför sjukvården som t. ex. fritidsförvaltning, friskvårdskonsulenter, gymnastikledare, pensionärs- och patientför- emingar.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på analys av den åldrande människans rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- det normala åldrandet, inaktivitetsproblematik samt tillämpning av dessa kunskaper i förebyggande arbete,
- behandling/åtgärd vid funktionsnedsättningar,
- osteoporos och frakturer,
- cirkulations- och lungsjukdomar,
- stroke och andra neurologiska sjukdomar,
- smärta,
- demens,
- balansstörningar,
- arbets- och förflyttningsteknik,
- utprovning och förskriva medicintekniska produkter och hjälpmedel. Vidare ingår att använda medicintekniska produkter som hör till utrustningen och svara för att de fungerar på ett säkert sätt.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma, analysera och behandla rörelse- och funktionsproblem till följd av ålder, sjukdom eller skada,
- bedöma rehabiliteringsbehov och vårdnivå,
- handleda och undervisa närstående, studerande och vårdpersonal,
- leda, planera och utveckla arbetet inom sitt arbetsteam, planera arbetet med hemtjänst- och vårdpersonal samt samarbeta med företrädare för andra yrken, samhällsorgan och organisationer,
- bedöma vilka behov som behövs tillgodoses när det gäller patientens boende. Detta bör ske i samråd med patienten och/eller patienten närstående person samt i samverkan med annan berörd personal i vårdteamet,
- genom andra personalgrupper och närstående åstadkomma en vardagssituation för patienten som befrämjar hans rörelseförmåga, rörelseförutsättningar och rörelsebeteende.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- farmakologi,
- inkontinens,
- oro-faciala funktionsstörningar,
- äldrepsykiatri,
- fallolyckor.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

HJÄRI- OCH KÄRLSJUKDOMAR

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom hjärt- och kärlsjukdomar. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet hjärt- kärlsjukdomar arbetar med patienter med funktionsstörningar i cirkulationsorganen. Dessa patienter återfinns i alla åldersgrupper. Specialisten återfinns framför allt inom slutenvården, men kan också finnas i den öppna vården.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnastens behandlande åtgärder sker i nära samverkan med övriga personal kategorier, framför allt läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Samverkan sker också med sjukgymnaster på andra enheter samt med närstående och med patienter.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på analys av patientens cirkulatoriska tillstånd och rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelse beteende.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- cirkulationsfysiologi,
- cirkulationsorganens patoanomi och patofysiologi,
- sjukgymnastisk analys och bedömning av nedsatt cirkulation,
- aktuella sjukgymnastiska behandlingsmetoder och deras teoretiska förklaringsmodeller,
- kardiologi,
- träningsfysiologi,
- förekommande instrument och tester,
- bedömning av hjärt-/kärl funktionen i relation till patientens fysiska förmåga och beteende i förhållande till sin sjukdom,

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

HJÄRI- OCH KÄRLSJUKDOMAR

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom hjärt- och kärlsjukdomar. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet hjärt- kärlsjukdomar arbetar med patienter med funktionsstörningar i cirkulationsorganen. Dessa patienter återfinns i alla åldersgrupper. Specialisten återfinns framför allt inom slutenvården, men kan också finnas i den öppna vården.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnastens behandlande åtgärder sker i nära samverkan med övriga personal kategorier, framför allt läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Samverkan sker också med sjukgymnaster på andra enheter samt med närstående och med patientföreningar.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på analys av patientens cirkulatoriska tillstånd och rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelse beteende.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- cirkulationsfysiologi,
- cirkulationsorganens patoanATOMI och patofysiologi,
- sjukgymnastisk analys och bedömning av nedsatt cirkulation,
- aktuella sjukgymnastiska behandlingsmetoder och deras teoretiska förklaringsmodeller,
- kardiologi,
- träningsfysiologi,
- förekommande instrument och tester,
- bedömning av hjärt-/kärl funktionen i relation till patientens fysiska förmåga och beteende i förhållande till sin sjukdom,

- medicin teknisk utrustning förekommande inom verksamhetsområdet,
- avspänningsbehandling.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma patientens hälsotillstånd vad avser rörelseförutsättningar och rörelseförmåga/beteende vid olika sjukdomar och skador i cirkulationssystemet samt vara ett led i den medicinska utredningen och behandlingen,
- bedöma behovet av, planera samt genomföra sjukgymnastiska åtgärdsprogram för patienter med hjärt- och kärlsjukdomar,
- genomföra fysisk träning individuellt och i grupp anpassad till olika cirkulatoriska funktionsnedsättningar,
- leda avspänningsträning,
- vägleda och stödja patienten att hantera sin uppkomna livssituation och sin förändrade fysiska förmåga,
- utarbeta informationsmaterial, informera och undervisa.
- bemöta akut traumatisk kris, långvarig kris och krisbearbetning.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- farmakologisk behandling,
- smärtbehandling,
- ångestsjukdomar.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

IDROTTSMEDICIN

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom idrottsmedicin. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet idrottsmedicin arbetar med akut omhändertagande, rehabilitering efter skada och med skador på grund av överbelastning. Förebyggande arbete sker genom rådgivning och utbildning.

Specialisten återfinns inom öppen och slutenvård, inom friskvård samt inom idrottsrörelsen.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Inom sjukvården samverkar specialisten med berörd personal inom ortopedi, kirurgi, medicin, barnmedicin, fysiologi och beteendevetenskap. Dessutom sker samverkan med aktiva idrottare, idrottsledare, tränare, idrottslärare samt föräldrar.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende hos individer med sjukdomar och skador i rörelseorganen, som uppkommit i samband med idrottsutövning.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- funktionell anatomi och biomekanik,
- fysiologi och träningslära,
- sjukdomslära och traumatologi,
- rörelseanalys och idrottsanalys,
- träningsmetodik,
- näringslära i samband med idrottsutövning,
- mental träning,
- specifika test- och mätmetoder.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma patientens rörelse och funktion,
- planera och genomföra sjukgymnastiska insatser för patienter med överbelastningsskador och frakturer, ligament skador och muskelskador,
- planera långsiktiga och övergripande åtgärder av förebyggande, behandlande och rehabiliterande karaktär,
- undervisa idrottsledare, tränare och aktiva idrottare om skadeförebyggande åtgärder och idrottsskador.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- ortopediska operationer förekommande inom verksamhetsområdet,
- cirkulatoriska och respiratoriska sjukdomar,
- ätstörningssjukdomar,
- läkemedel, centralstimulerande medel och hormoner i förhållande till idrottsutövning,
- fysisk träning av den växande individen ur ett könsperspektiv.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

INTENSIVVÅRD

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom intensivvård (IVA). Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet intensivvård arbetar med patienter med andnings- och cirkulationsnedsättningar som följd av trauma eller sjukdom. Dessa patienter återfinns i alla åldersgrupper. Specialisten återfinns inom slutenvården vid olika typer av intensivvårdsenheter.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnastens behandlande åtgärder sker i nära samverkan med övriga personalkategorier på intensivvårdsenheten, framför allt läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Nära samverkan med övriga sjukgymnaster i vårdkedjan är av vikt. Samverkan sker också utanför sjukvårdssystemet framför allt med närstående.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på analys av patientens cirkulatoriska och respiratoriska tillstånd, vakenhetsgrad och rörelseförutsättningar. Specialiteten kräver fördjupade kunskaper i fråga om skador och sjukdomar i andnings- och cirkulationsorganen.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- cirkulations- och respirationsfysiologi, traumatologi,
- analys och bedömning av nedsatt cirkulation och respiration,
- aktuella sjukgymnastiska behandlingsmetoder och deras teoretiska förklaringsmodeller,
- medicinteknisk utrustning förekommande inom verksamhetsområdet,
- akut traumatisk kris, krisreaktioner, chocktillstånd och ångest.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma patientens funktionsnedsättning på organ- och individnivå och vara ett led i den medicinska utredningen och behandlingen,
- bedöma behovet av, planera samt genomföra sjukgymnastiska åtgärdsprogram för intensivvårds patienter,
- bemöta närstående, som är i kris,
- tillämpa, utbilda i och utveckla tekniker för patientförflyttning.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- lungröntgendiagnostik,
- farmakologisk behandling,
- smärtbehandling,
- tekniska övervakningssystem,
- respiratorbehandling, respiratorfunktioner, hemventilatorer.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

LUNGMEDICIN

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom lungmedicin. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet lungmedicin arbetar med patienter med akuta eller kroniska sjukdomar eller skador i andningsorganen. Dessa återfinns i alla ålderskategorier. Specialisten återfinns inom slutenvård, privat eller offentlig primärvård, vid rehabiliteringscentra och inom verksamhet i kommunen. Särskilt höga krav på sjukgymnastens specialistkunskaper ställs vid enheter för ett samlat och specialiserat omhändertagande av t.ex. patienter med kronisk lungsjukdom, vid respiratorbehandling och i samband med transplantationer av inre organ.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnastens förebyggande, behandlande och rehabiliterande åtgärder vid respiratoriska funktionsstörningar sker i nära samverkan med övriga personal-kategorier, som är involverade i patientens medicinska och sociala rehabilitering såsom läkare, sjuksköterska, dietist, arbetsterapeut, kurator och psykolog. Samverkan sker också utanför vården med närstående, patientorganisationer, personal inom hemtjänsten, arbetsgivare och försäkringskassa.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av patientens rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende. Specialiteten kräver fördjupade kunskaper i fråga om förebyggande, funktionsbevarande och funktionsförbättrande åtgärder för individer med sjukdomar och skador inom andningsorganen.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- respirationsfysiologi,
- respirationssystemets patoanATOMI och patofysiologi,

- träningsfysiologi,
- sjukgymnastisk bedömning av andningsfunktion och dess påverkan på patientens rörelseförmåga och rörelsebeteende,
- instrument och tester för att mäta individens funktion på förutsättnings-, förmåge- och beteendenivå,
- aktuella behandlingsmetoder och dess teoretiska förklaringsmodeller,
- medicinsk teknisk utrustning förekommande inom verksamhetsområdet,
- planering av den sjukgymnastiska behandlingen inom ramen för verksamhetsområdet,

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma patientens hälsotillstånd vad avser rörelseförmåga och rörelsebeteende vid olika sjukdomar och skador i andningsorganen,
- bedöma behovet av och ge förebyggande sjukgymnastisk behandling inför avancerad kirurgi, exempelvis transplantationer,
- behandla patienter med akuta, subakuta och kroniska andningsbesvär samt långsiktigt följa patientens funktion,
- bedöma behovet av, planera samt genomföra sjukgymnastiska åtgärdsprogram för patienter med obstruktiv- och restriktiv lungsjukdom, immunbristsjukdom, hyperventilation, hypoventilation, cystisk fibros och lungcancer,
- genomföra fysisk träning individuellt och i grupp anpassad till olika respiratoriska funktionsnedsättningar,
- undervisa och informera samt utarbeta informationsmaterial,
- leda avspänningsträning,
- vägleda och stödja patienten att hantera sin livssituation och sin nedsatta fysiska förmåga.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande

- cirkulationsfysiologi,
- lungröntgendiagnostik,
- farmakologisk behandling,
- kardiologi,
- intensivvård,
- smärtbehandling,
- inkontinensbehandling,
- kris och krisbearbetning,
- ångestsjukdomar.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

NEUROLOGI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom neurologi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet neurologi arbetar med patienter med sjukdomar och skador i centrala och perifera nervsystemet: stroke, multipel skleros, Parkinsons sjukdom, amyotrofisk lateralskleros, traumatisk ryggmärgsskada, ryggmärgsbräck, cerebral pares mm. Dessa finns i alla åldersgrupper. Specialisten återfinns inom slut- och öppen vård samt vid rehabiliteringscentra och inom verksamhet i kommunen. Enheter för ett samlat och specialiserat omhändertagande av t. ex. patienter med stroke eller ryggmärgsskada ställer krav på sjukgymnastens specialistkunskaper om den aktuella patientgruppen.

Samverkan inom och utom hälso-och sjukvårdssystemet

Sjukgymnastens förebyggande och rehabiliterande åtgärder vid neurologiska funktionsstörningar sker i nära samverkan med övriga personalkategorier, som är involverade i patientens medicinska och sociala rehabilitering såsom arbetsterapeut, kurator, logoped, läkare och psykolog. Samverkan sker också utanför sjukvården med närstående, personal inom hemtjänsten, arbetsgivare, patientorganisationer m. fl.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende. Specialiteten kräver fördjupade kunskaper i fråga om förebyggande, funktionsbevarande och funktionsförbättrande åtgärder för individer med sjukdomar och skador, som påverkar det centrala eller perifera nervsystemet.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- teorier och modeller inom rörelsevetenskap till exempel motorisk inlärning och motorisk kontroll samt tillämpning av dessa modeller,

- nervsystemets plasticitet,
- nervsystemets patoanomi och patofysiologi,
- sjukgymnastisk bedömning av muskeltonus, styrka och uthållighet, volontär rörelse- och koordinationsförmåga, postural kontroll och balans, sensoriska funktioner, kognition och perception samt dessa funktioners påverkan på rörelseförmåga / rörelsebetende
- aktuella behandlingsmetoder samt deras teoretiska förklaringsmodeller,
- mätmetoder och instrument för utvärdering av sjukgymnastisk behandling och rehabiliterande insatser avseende patientens rörelseförutsättningar, rörelseförmåga / rörelsebetende och upplevda handikapp,
- den neurologiska funktionsnedsättningens konsekvenser i ett livsperspektiv.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma patientens hälsotillstånd vad avser rörelseförutsättningar och rörelseförmåga / rörelsebetende vid olika neurologiska funktionsnedsättningar,
- bedöma behovet av och planera sjukgymnastisk behandling och rehabiliterande insatser,
- genomföra sjukgymnastisk behandling och rehabiliterande insatser, grundade på kunskaper om motorisk kontroll och motorisk inläring och med beaktande av kognitiva och perceptuella problem. Här ingår t ex specifika tekniker för tonusnormalisering balans- och koordinationssträning samt styrke- och rörelsesträning i syfte att uppnå ändamålsenliga rörelser,
- informera, handleda och undervisa den enskilde patienten och hans närstående om patientens egenvård och anpassning till nya livsbetingelser, t. ex. med träningsprogram eller hjälpmedel för att bibehålla eller förbättra patientens fysiska och psykisk funktion.

C. Specialisten skall ha god kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- smärtlindring,
- depression, ångest och organiska psykosyndrom,
- funktionella neuro motoriska tillstånd,
- neurokirurgiska, ortopediska och handkirurgiska åtgärder, vanligt förekommande inom verksamhetsområdet,
- andning och cirkulation,
- kroppskännedom
- akut traumatisk kris, långvarig kris, krisbearbetning,
- kommunikation och alternativa kommunikationssätt,
- neurofysiologi, muskeHysiologi, cirkulationsfysiologi, åldrandets fysiologi,
- neuropsykologi.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens inom**OBSTETRIK, GYNEKOLOGI
OCH UROLOGI**

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom obstetrik, gynekologi och urologi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet arbetar med prevention och behandling i samband med graviditet, gynekologiska sjukdomar och smärttillstånd i bäckenbotten samt inkontinensproblematik hos kvinnor och män. Specialiteten återfinns inom slutna och öppna sjukvård.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Inom öppna och slutna sjukvård sker samarbete med gynekologer, obstetrikere, urologer, arbetsterapeuter, barnmorskor, uroterapeuter och dietister. Utanför sjukvården sker samverkan främst med företag som saluför hjälpmedel lämpliga i behandlingen av patienter med inkontinens och kvinnor med rygg- och bäckenproblem.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende. Specialiteten kräver fördjupade kunskaper i fråga om prevention och behandling av kvinnor i samband med graviditet och gynekologiska sjukdomar samt kvinnor och män med urologiska åkommor.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- pre- och postoperativ sjukgymnastisk bedömning/åtgärder i samband med gynekologiska ingrepp,
- muskulär funktionsbedömning,
- specifika träningsmetoder och deras teoretiska förklaringsmodeller, smärtbehandling,

- funktionsproblem i rörelsesystemet i samband med sjukdom eller skada inom specialiteten.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma, analysera, planera samt genomföra sjukgymnastiska åtgärdsprogram för gravida och nyförlösta med eller utan komplikationer, vid inkontinens och analsfinkterinsufficiens samt vid smärta i bäckenbotten,
- bedöma rehabiliteringsnivå och vårdbehov,
- prova ut och instruera om hjälpmedel inom området.

C. Specialisten skall ha god kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- depression, kris och kris bearbetning,
- följd tillstånd efter sexuella övergrepp,
- kvinnohälsovård, obstetrik och gynekologi,
- neurofysiologi,
- neurologiska sjukdomar,
- ortopedi, främst beträffande rygg och bäcken,
- uroterapi och urologi.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

ORTOPEDISK MANUELL TERAPI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom Ortopedisk Manuell Terapi (OMT). Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnesområdet OMT arbetar med patienter med funktionsstörningar i det neuro-muskulo-skelettala systemet. Dessa återfinns i alla ålderskategorier, från de yngsta med medfödda funktionsstörningar till den äldre geriatriska gruppen med dess mångfacetterade problem.

Specialisten inom OMT återfinns huvudsakligen inom primärvård samt som specialistfunktion inom slutenvård.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnaster specialiserade inom OMT har gemensamma kunskapsområden med de sjukgymnastkollegor och medicinska specialister som arbetar med störningar inom rörelsesystemet. Samverkan förekommer med vårdgivande och utredande enheter i patiente-~ vårdkedja som läkare, sjukgymnaster, beteendevetare och röntgenavdelningar. Övriga samverkansparter utanför sjukvården är t.ex. försäkringskassa, försäkringsbolag, jurister, arbetsgivare och patientföreningar.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en specifik anamnes, en väl genomförd funktionsundersökning där hänsyn tas inte bara till patientens totala funktion utan även de olika organsystemens funktion och samverkan. För detta krävs förmåga att specifikt analysera patientens rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelse beteende, förmåga att utföra selektiva provokations- respektive avlastningstester samt förmåga att utföra en specifikt riktad manuell behandling och träningsuppläggning.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- belastningssjukdomar; förekomst, uppkomst och prevention,
- verkningsmekanismer vid OMT,

- generella och specifika indikationer och kontraindikationer för OMT,
- rörelsesystemets patoanatomy och patofysiologi,
- klinisk biomekanik med avseende på vävnaders hållfasthet och adaptation vid t.ex. trauma, överbelastning, åldrande och immobilisering,
- neurofysiologi med tonvikt på det perifera och autonoma nervsystemet,
- neurofysiologiska mekanismer bakom smärta, smärtupplevelse och smärtmodulering,
- manuell diagnostik och differentialdiagnostik av patienter med dysfunktioner i rörelsesystemet,
- att med utgångspunkt från analysen ovan kunna utföra en specifikt riktad behandling som t.ex. mobilisering, manipulation, stabilisering/koordination och muskelbehandling.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- behandla patienter med akuta och kroniska rygg- och ledbesvär samt långsiktigt följa patientens funktion och syra för uppföljningen,
- planera och genomföra sjukgymnastiskt åtgärdsprogram för följande funktionsdiagnoser: muskulo-skelettala funktionsproblem som drabbar rygg, nacke och övriga leder med degenerativ, traumatisk eller inflammatorisk genes,
- utesluta tänkbara differentialdiagnoser,
- bedöma behovet av sjukgymnastisk behandling samt initiera eventuell ytterligare utredning.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet inom följande kunskapsområden

- röntgendiagnostik och indikationer för olika röntgenmetoder relevanta inom ämnesområdet,
- indikationer, kontraindikationer och komplikationer vid för ämnesområdet relevanta kirurgiska ingrepp,
- farmaka som direkt eller indirekt kan påverka tillstånd i rörelsesystemet,
- psykosomatiska orsakssamband,
- ergonomi.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

ONKOLOGI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom onkologi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Specialiteten innebär sjukgymnastiskt omhändertagande av patienter som har eller har haft onkologisk sjukdom. Dessa finns representerade i alla åldersgrupper. Då onkologisk sjukdom har djupgående såväl medicinska som psykologiska och sociala konsekvenser för individen krävs speciella kunskaper och färdigheter samt förhållningssätt hos de sjukgymnaster som handhar dessa patienter. Patienterna återfinns inom slutenvård, poliklinisk mottagning, primärvård, privat vård, vård på hospice och vård i särskilda boendeformer. Sjukgymnasten är en del i den preventiva, rehabiliterande och palliativa vården.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnaster specialiserade inom onkologi har gemensamma kunskaper med övriga sjukgymnastkollegor som bas och har dessutom en fördjupad kunskap inom sitt specialistområde vilken förmedlas vid konsultation, handledning och utbildning av kollegor, studenter och övrig personal. Denna kunskap förmedlas också till berörd personal i vårdkedjan inom exempelvis primärvård, kommunal vård och försäkringskassa.

Inom sjukvården sker samverkan med övriga teammedlemmar (läkare, sjuksköterska, kurator, arbetsterapeut, dietist, präst), ortopedtekniker och hjälpmedelscentral. Samverkan sker utom sjukvården med t ex närstående, patientföreningar, fonder, intresseföreningar, rehabiliteringsansvarig arbetsgivare samt med universitet och högskolor.

Specifika kompetensmål

Inom specialiteten baseras bedömning och behandling på analys av patientens rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelse beteende.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- smärta och smärtbehandling,
- akuta situationer inom onkologi t. ex. risk för medullakompression, patologiska frakturer, andnöd,
- andningsvård,
- psykosociala aspekter vid onkologisk sjukdom,
- professionellt förhållningssätt till dessa patienter i olika skeden av sjukdomsförloppet samt till deras närstående,
- kris och krisreaktioner,
- gruppdynamik och gruppbehandling.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- förebygga funktionsnedsättningar hos patienter med onkologiska sjukdomar till följd av kirurgisk behandling, strålbehandling, cytostatika behandling och hormonell behandling,
- identifiera, bedöma och behandla funktionsnedsättningar hos patienter med onkologiska sjukdomar efter kirurgisk behandling, strålbehandling, cytostatikabehandling, hormonell behandling, lymfödem samt vid avancerad onkologisk sjukdom,
- utvärdera och utveckla sjukgymnastisk behandling vid rehabilitering och i palliativ vård,
- bemöta människor som är i kris.

C. Specialisten skall ha kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- allmän onkologi, cancerincidens, epidemiologi, tumör bildning och tumörpatologi,
- speciell onkologi vid de vanligaste diagnoserna inom området samt kännedom om lokala, regionala och nationella vårdprogram och behandlingsrutiner för dessa sjukdomar och bidra till utvecklingen av dessa,
- palliativ medicin,
- behandlingsprinciper vid tumörsjukdom, t. ex. strålning, cytostatika,
- farmakologi,
- medicintekniska undersöknings- och behandlingsmetoder,
- manuellt lymfdränage.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

ORTOPEDI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom ortopedi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ortopedi utreder och behandlar patienter i alla åldersgrupper med smärta, skador och/eller sjukdomar i rörelsesystemet, exempelvis efter kirurgiska ingrepp och olycksfall, vid belastnings- eller degenerativa sjukdomar samt vid medfödda eller förvärvade deformiteter. Ortoped specialisten arbetar även preventivt. Specialiteten bedrivs såväl inom sluten som öppen vård samt inom företagshälsovård.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnaster specialiserade inom ortopedi samverkar i teamet med läkare, sjuksköterska, arbetsterapeut, ortopedtekniker, kurator och psykolog. Dessutom sker samverkan med kollegor inom många olika vårdområden samt hjälpmedelscentraler. Utanför sjukvården sker samverkan med arbetsgivare, försäkringskassa och olika patientföreningar och lokala motions- och idrottsföreningar.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelse beteende.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- belastningssjukdomar; förekomst, uppkomst och prevention,
- traumatologi; uppkomstmekanismer och prevention,
- rehabilitering av patienter med smärta, skador och/eller sjukdomar i rörelsesystemet samt prevention på organ-, individ och samhällsnivå,
- ~ndikationer, kontraindikationer och komplikationsrisker vid olika ortopediska mgrepp,
- pre-och postoperativ sjukgymnastik vid komplicerade ortopediska traumata och ingrepp,

- specifika test- och mätmetoder,
- funktionell anatomi och biomekanik,
- rörelseanalys,
- neurofysiologiska mekanismer bakom smärta, smärtupplevelse och smärtmodulering,
- rörelsesystemets patoanatomi och patofysiologi.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- ta **upp** specifik anamnes och väga in fynd från tidigare utredningar samt vid behov initiera ytterligare utredning;
- med manuell diagnostik och differentialdiagnostik identifiera smärta och/eller störningar i rörelsesystemet samt i sensoriska/motoriska kontrollsystem,
- göra helhetsbedömningar av ortopediska problem samt kunna planera långsiktiga och övergripande åtgärder,
- i samråd med patienten bedöma vilka insatser i förebyggande, behandlande och rehabiliterande syfte som patienten själv kan utföra med eller utan stöd av smörgömsvård,
- behandla patienter efter ortopedkirurgiska ingrepp samt patienter med akuta och kroniska rygg- och ledbesvär.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- farmakologi,
- neurologisk diagnostik,
- ortopediska operationsmetoder,
- psykosomatik,
- reumatologi,
- röntgendiagnostik och indikationer för olika röntgenmetoder relevanta inom ämnesområdet,
- träningslära.

Randutbildning

Randutbildning en planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

PEDIATRIK

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivningen ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom pediatrik sjukgymnastik. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Specialiteten pediatrik sjukgymnastik omfattar arbete med barn och ungdomar med fysisk eller begåvningsmässig funktionsnedsättning, sjukdomar och skador. Specialiteten bedrivs inom såväl slutna vård som öppna vårdformer på såväl klinik som habilitering, specialförskola och behandlingsavdelning på skola.

Specialiteten pediatrik sjukgymnastik ställer stora krav på bred yrkesspecifik kunskap, handikappkunskap samt förmåga till samverkan i multidisciplinära team. Arbetet sker i samarbete med barnen och ungdomarna och deras familjer och närstående.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Arbetet kring dessa barn och ungdomar är ofta organiserat i multidisciplinära team där sjukgymnasten ingår. Genom detta arbetssätt har sjukgymnasten, verksam inom pediatrik, nära samarbete med bland annat arbetsterapeut, förskollärare, kurator, logoped, läkare, psykolog samt sjuksköterska. Förutom det multidisciplinära teamet samverkar sjukgymnasten med berörd personal inom barnmedicin, barnneurologi, barnpsykiatri, kirurgi samt ortopedi. Dessutom sker samverkan med bland annat berörd personal inom primärvård, ortoped- och hjälpmedelstekniska verksamheter, syn- och hörselvård, barnomsorg, skola, socialtjänst, andra i handikappvården involverade organisationer och institutioner samt föräldraorganisationer och andra intresseorganisationer.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av rörelseförutsättningar, rörelseförmåga och rörelsebeteende.

Insatser av sjukgymnasten verksam inom pediatrik utgår från en helhetssyn på barnets eller den ungas funktionsförmåga och livssituation. Fördjupade kunskaper om hur funktionshindret påverkar individen under livets olika skeden krävs.

För att få en helhetsbild av barnets/ungdomens behov måste specialistgymnas-

ten även ha förvärvat kunskaper inom andra viktiga kunskapsområden vad gäller barns utveckling såsom perceptuell, emotionell, kognitiv och social utveckling samt kunna integrera denna kunskap i sin sjukgymnastiska bedömning.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper i fråga om

- centrala nervsystemets och rörelsesystemets normala utveckling samt utveckling vid skada och sjukdom,
- sensomotorisk utveckling,
- teorier och modeller inom rörelsevetenskap vad gäller motorisk kontroll och motorisk inläring,
- normal hjärt-lungfunktion samt påverkan på dessa organ vid skada och sjukdom,
- metoder för att mäta rörelseförutsättning, rörelseförmåga och rörelsebeteende hos barn och ungdomar,
- hjälpmedel och ortoser förekommande inom verksamhetsområdet,
- funktionsnedsättningens konsekvenser i ett livsperspektiv.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- bedöma barns sensomotoriska utveckling,
- bedöma behovet av och planera sjukgymnastiska åtgärdsprogram för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar, sjukdomar och skador,
- genomföra samt utvärdera sjukgymnastiska åtgärdsprogram för dessa barn och ungdomar,
- initiera, medverka vid utprovning samt uppföljning av ortopedtekniska hjälpmedel,
- bedöma behovet av, ordinera, prova in samt följa upp användandet av tekniska hjälpmedel,
- handleda andra personer så att dessa kan främja barnets/ungdomens motoriska färdigheter, Lex. genom stimulans av aktivitet, styrka, rörlighet, respiration och cirkulation,
- arbeta preventivt för att förhindra sekundära funktionshinder genom individuella gruppbaseade åtgärder.

C. Specialisten skall ha god kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- barnets perceptuella, emotionella, kognitiva och sociala utveckling,
- smärttillstånd,
- kommunikation och alternativa kommunikationssätt,
- syn- och hörselhandikapp, neonatalvård,
- ortopediska och handkirurgiska åtgärder, vanligt förekommande inom verksamhetsområdet,
- ät- och nutritionsproblematik,
- övriga teammedlemmars kunskaps- och verksamhetsområden.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

REUMATOLOGI

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga.

Denna målbeskrivning ska tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom reumatologi. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom reumatologi återfinns främst inom slutenvård och öppenvård samt vid rehabiliteringsenheter. Specialisten möter framför allt patienter med inflammatoriska reumatiska sjukdomar samt patienter med icke inflammatoriska tillstånd såsom fibromyalgi och artros.

Syftet med sjukgymnastik vid reumatisk sjukdom är att med hjälp av träning, behandling och undervisning lindra smärta, förebygga funktionsnedsättning samt skapa förutsättningar för bästa möjliga funktion och livskvalitet.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnasten har ett nära samarbete med andra yrkeskategorier kring patienten; reumatologläkare, arbetsterapeut, sjukgymnastbiträde, sjuksköterska och kurator och i förekommande fall ortopedtekniker, reumakirurg och psykolog.

Sjukgymnasten kan också verka som konsult vid olika vårdinstanser och utbildningar. Utanför sjukvården sker samverkan med företrädare för Reumatikerförbundet, lokala friskvårdsenheter, arbetsgivare, försäkringskassa, arbetsmarknadsmyndigheter samt patientens närstående.

Specifika kompetensmål

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- reumatiska sjukdomar; förekomst, uppkomst och prevention,
- reumatiska sjukdomar och hur dessa påverkar individen fysiskt, psykiskt och socialt,
- funktionsnedsättnings konsekvenser i ett livsperspektiv
- sjukgymnastisk bedömning av led- och muskelfunktion, ADL-funktion, kondition, motivation och hälso relaterad livskvalitet,
- indikationer och kontraindikationer för behandling,
- rörelsesystemets patoanatom och patofysiologi,

- smärtans fysiologi och psykologi,
- biomekanik.

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- undervisa patienter i exempelvis reumaskola,
- ge patienten instruktioner samt komponera träningsprogram,
- ge adekvat smärtlindring,
- specifikt behandla funktionsstörningar,
- arbeta med prevention av de reumatiska sjukdomarnas konsekvenser på organ-, individ- och samhällsnivå.
- handlägga pre- och postoperativa åtgärder.

C. Specialisten skall ha kännedom om och erfarenhet inom följande kunskapsområden

- medicinens fysiologiska och psykologiska påverkan på individen,
- diagnostik och behandling av rygg\ nacke och extremiteter,
- avspänning,
- ortoser och ortosanpassning,
- copingstrategier.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

SMÄRTA OCH SMÄRTBEHANDLING

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivning skall tjäna som vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom smärta och smärtbehandling. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster verksamma inom primärvård och slutna vård möter patienter som söker för lindring av olika typer av smärta.

För att möta komplexiteten i vården av smärtpatienter etableras speciella smärtenheter eller -kliniker inom läns- och regionsjukvård, men även på primärvårdsnivå går utvecklingen mot att bilda mindre smärtenheter där bl. a. sjukgymnastik ingår som en viktig del i rehabiliteringen.

Sjukgymnast med specialistkompetens inom smärta och smärtbehandling deltar aktivt i den medicinska utredningen, behandlar patienter med akuta och långvariga smärtproblem samt undervisar och handleder kollegor.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Sjukgymnasten samverkar med läkare, sjuksköterskor, beteendevetare, kuratorer, arbetsterapeuter med flera yrkesgrupper verksamma inom vårdkedjans olika nivåer.

Utom sjukvården sker samverkan med t. ex. närstående, personal inom hemtjänst och särskilda boendeformer, arbetsgivare, försäkringskassa, arbetslivstjänst, AMI, utbildningsenheter, patientorganisationer, hjälpmedelscentraler och företag, föreningar och organisationer, friskvårds- och konvalescentenheter.

Specifika kompetensmål

Sjukgymnasten som möter smärtpatienter skall ha fördjupade kunskaper i smärtdiagnostik och -behandling men även tidigt kunna identifiera riskpatienter och aktivt bidra till att förebygga utveckling av långvariga smärttillstånd.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- smärtans anatomi och fysiologi,
- smärtans uppkomstmekanismer,

- analys av olika typer av smärta,
- akut och kronisk fas av olika smärttillstånd,
- effekter av olika former av sensorisk stimulering t ex akupunktur, TENS, massage, vibration, värme, kyla, vid olika smärttillstånd,
- psykologiska, sociala och existentiella faktorerens betydelse för utveckling av långvariga smärttillstånd och kroniska smärtsyndrom,
- val av sjukgymnastiska behandlingsmetoder vid olika typer av smärta; indikationer och begränsningar,
- utvärdering och utveckling av sjukgymnastiska behandlingsmetoder vid smärta,
- smärta och smärtbehandling ur historiskt, filosofiskt, kulturellt och samhälls-ekonomiskt perspektiv.

B Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- utföra smärtanalys,
- identifiera riskpatienter och patienter med kroniskt smärtsyndrom,
- bedöma lämplig rehabiliteringsnivå baserat på bedömning av såväl funktionsnivå som smärtbeteende,
- planera och medverka i rehabilitering av patienter med olika typer av smärta,
- behandla patienter med olika typer av smärttillstånd,
- värdera smärttillståndets konsekvenser för patientens livsföring.

C. Specialisten skall ha kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- inverkan av placebo respektive nocebo vid behandling av smärtpatienter,
- farmakologisk behandling vid akuta och långvariga smärttillstånd,
- kirurgisk och neurofysiologisk behandling av långvariga smärttillstånd,
- psykologiska behandlingsmetoder t. ex. kognitiva och beteendevetenskapliga metoder,
- smärtbehandling vid långvariga maligna tillstånd och smärttillstånd vid livets slutskede,
- posttraumatisk stress.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom

PSYKIATRI OCH PSYKOSOMATIK

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål gemensamma för alla inriktningar en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten i fråga.

Denna målbeskrivningen skall tjäna som vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom psykiatri och psykosomatik. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Målet för sjukgymnastik inom psykiatri och psykosomatik är att minska graden av handikapp hos barn, ungdomar och vuxna genom insatser som baseras på den psykosomatiska förståelsen av sambandet mellan kropp och själ. Behandlingsinsatserna riktas mot en ökad medvetenhet om den egna kroppen för att öka förmågan till att identifiera och hantera kroppsliga förnimmelser, sensoriska och emotionella, samt förmågan till kroppskontroll.

Specialiteten omfattar fördjupade kunskaper i fråga om prevention och behandling av vuxna, ungdomar och barn med utvecklingsstörningar och/eller psykiska eller psykosomatiska sjukdomar, kroniska smärttillstånd och stressrelaterade hälsoproblem. Förhållningssättet i psykiatrisk och psykosomatisk sjukgymnastik är holistiskt, där människan ses som en helhet med tankar, känslor och upplevelser kring kropp och rörelse. Mötetlinteraktionsprocessen används medvetet som en del av behandlingen.

Specialiteten bedrivs i såväl öppna som slutna vårdformer, offentligt och privat, samt i övrig verksamhet i den mån arbetssättet är psykiatriskt eller psykosomatiskt inriktat. Arbetet inom den psykiatriska vården utförs ofta i samverkan med multidisciplinära team. Inom psykiatrin arbetar sjukgymnasten med individer med en psykiatrisk problematik vilken kan yttra sig i störningar i relationen till den egna kroppen, kroppsupplevelse och/eller rörelsebetende. Inom det psykosomatiska arbetsfältet arbetar sjukgymnasten huvudsakligen med vuxna patienter med smärtproblematik.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Beroende på var inom hälso- och sjukvårdssystemet man arbetar ser villkoren för samverkan mycket olika ut, från multiprofessionella team till enskilda privatpraktiserande sjukgymnaster.

Sjukgymnasten samverkar inom det psykosomatiska arbetsfältet inom vårdenheter alternativt rehabiliteringsteam. Inom psykiatrin samverkar sjukgymnasten

med övriga personalkategorier i teamet; psykiater, psykolog, kurator, arbetsterapeut, fritidsledare, sjuksköterska, mentalskötare och eventuella övriga yrkesgrupper som bildterapeut, dramapedagog, dansterapeut, musikterapeut. Dessutom sker samverkan med berörd personal inom primärvård, kommunal vård inklusive hemtjänst, socialtjänst, försäkringskassa, arbetsvårdande myndigheter, skola, med arbetsledare och företagshälsovård samt med närstående. För ensamarbetande sjukgymnaster inom offentlig eller privat vård är patientansvarig läkare eller annan psykoterapeut viktiga samarbetspartners.

Specifika kompetensmål

Inom denna specialitet baseras bedömning och behandling på en noggrann analys av patientens kroppsliga resurser i relation till hans/hennes sociala verklighet och upplevda handikapp. I anamnes beaktas kroppshistoria och läkemedelsförbrukning utöver sedvanliga uppgifter.

För att kunna använda relationen/interaktionen mellan patient och terapeut som en integrerad del av behandlingen förutsätts erfarenhet av kontinuerlig handledning i behandlingsarbetet avseende behandlingsprocess och självkänedom. Egen erfarenhet av den sjukgymnastiska behandlingsprocessen är i detta sammanhang nödvändig.

A. Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- analys och utvärdering av kroppsupplevelse, -funktion och rörelseförmåga,
- bedömning av kroppsliga resurser,
- behandlingsmetoder inom kropps/rörelseterapi och deras teoretiska förklaringsmodeller,
- behandlingsmetoder inom smärtbehandling och stresshantering samt deras teoretiska förklaringsmodeller,
- specifik kunskap om invandrar- och flyktingproblematik, posttraumatisk stress samt krigs- och katastrofpsykiatri,
- preventiva åtgärder vad gäller sambandet mellan kropp och själ/psyke,
- gruppbehandling och gruppdynamik,
- samtalsmetodik,
- icke verbal kommunikation,
- teoribildning i psykiatri och psykosomatik, sensomotorisk utveckling och utvecklingspsykologi,
- handledning i och erfarenhet av den kroppsterapeutiska behandlingsprocessen,
- kännedom om egna styrkor och svagheter i det terapeutiska mötet,

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- genomföra sjukgymnastisk behandling med inriktning mot ökad kroppsmedvetenhet, förbättrad muskulär spänningsbalans och rörelseförmåga och därmed utveckla den kroppsliga stabiliteten och flexibiliteten med hjälp av rörelser, beröring, viloställningar, träningsbeteende mm,

- informera och instruera den enskilde patienten med psykisk ohälsa eller psykosomatiska problem och hans närstående om kroppens sätt att reagera i samband med psykisk belastning och stress samt vidare informera om betydelsen av god kroppsmedvetenhet som en del i patientens tillfrisknande.

C. Specialisten skall ha god kännedom om och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- störningar som vanligen diagnosticeras hos spädbarn, barn eller ungdomar såsom skilt autism och autismsliknande tillstånd samt lindriga koordinationsstörningar,
- konfusioner, demenser samt minnesstörningar och övriga kognitiva störningar,
- akut traumatisk kris, långvarig kris och krisbearbetning,
- utveckling av perceptuell, emotionell, kognitiv och social kompetens samt kunna integrera denna kunskap i sin sjukgymnastiska bedömning,
- sömnstörningar,
- utvecklingsstörningar,
- nya syndrom inom det psykosomatiska verksamhetsfältet som fibromyalgi, kroniskt trötthets syndrom etc,
- farmakologi särskilt psykofarmaka, neuroleptika, antidepressiva mediciner och analgetika,
- följd tillstånd av sexuella övergrepp, tortyr och annan misshandel.

Randutbildning

Randutbildningen planeras i samråd med handledaren.

För att möta ökade krav på en god och säker vård som ställs av samhälle och medborgare, har LSR utvecklat en specialistordning för sjukgymnaster. Specialistutbildningen skall leda fram till fördjupad klinisk kompetens inom specialistom rådet.

LEGITIMERADE
RIKSFÖRBUND

Box 3196, 103 63 Stockholm • 08- 567 06 100 • www.lsr.se